

แนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ตามนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้
ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4
Guidelines for Promoting Self-Directed Learning Strategies in Accordance
with The Policy of Reducing Classroom Hours and Increasing Learning Time
in Schools Under Kanchanaburi Primary Educational
Service Area Office 4

อรรถพล บุณรัตน์¹ และนิพนธ์ วรรณเวช²

Attaphon Bunrat¹ and Nipon Wonnawed²

¹มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

¹Kanchanaburi Rajabhat University

¹Corresponding Author, Email: attaphon.am@gmail.com

²คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

²Faculty of Education, Kanchanaburi Rajabhat University

²Corresponding Author, Email: Wonnawed@kru.ac.th

Received 04/07/2024 | Revised 05/09/2024 | Accepted 05/09/2024

บทความวิจัย (Research Article)

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และแนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ตามนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ในสถานศึกษา ตัวอย่างที่ใช้ศึกษา คือ ครูผู้สอนในสถานศึกษา จำนวน 274 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิตามพื้นที่จัดการศึกษา และผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสนทนากลุ่ม จำนวน 8 คน โดยเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ศึกษาเป็นแบบสอบถามมาตรฐานค่า 5 ระดับ มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาเท่ากับ 1.00 และมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 และแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม สถิติที่ใช้ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) การส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านบทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ด้านรูปแบบวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก ด้านการวัด การประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และด้านการนิเทศการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2) แนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ดังนี้ 2.1) ด้านบทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก คือ สถานศึกษาและครูผู้สอนอำนวยความสะดวกกับผู้เรียนในทุก ๆ ด้าน 2.2) ด้านรูปแบบวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก คือ ครูผู้สอนส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ทำงานและมีส่วนร่วมกับผู้อื่น 2.3) ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก คือ ครูผู้สอนเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตรงตามมาตรฐานและตัวชี้วัด 2.4) ด้านการวัดการประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก คือ สถานศึกษาและครูผู้สอน

ควรมีการวัดและประเมินผลด้วยวิธีที่หลากหลาย 2.5) ด้านการนิเทศการจัดการเรียนรู้เชิงรุก คือ ครูผู้สอนได้รับการนิเทศ ติดตาม ช่วยเหลือ โดยตรงจากผู้บริหารสถานศึกษา

คำสำคัญ: แนวทางการส่งเสริม; การจัดการเรียนรู้เชิงรุก; นโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้; สถานศึกษา

Abstract

This research aimed to study the promotion of self-directed learning strategies and the approaches to promote such strategies according to the policy of reducing classroom hours and increasing learning time in schools under Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 4. The sample of this research consisted of 274 randomly selected teachers from schools under Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 4 and 8 key informants selected purposively for group interview. The research instrument was a 5-point scale questionnaire which demonstrated content validity of 1.00 and reliability of 0.98, as well as group discussion records. Statistical analyses included percentages, means, standard deviations, and content analysis.

The findings were as follows: 1) Overall, the promotion of self-directed learning strategies in accordance with the policy of reducing classroom hours and increasing learning time in schools under Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 4, was generally at a high level. Specific aspects ranked from highest to lowest mean scores included: teachers' roles in facilitating self-directed learning, design of self-directed learning activities, design of self-directed learning management, methods for assessing self-directed learning outcomes, and guidance on self-directed learning. 2) Guidelines for promoting self-directed learning strategies in accordance with the policy of reducing classroom hours and increasing learning time in schools under Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 4: 2.1) Teachers' roles in facilitating self-directed learning should be developed, with schools and teachers providing support to students in all aspects. 2.2) The design of self-directed learning activities, teachers should promote collaborative work among students and integration of new knowledge with existing knowledge. 2.3) The design of self-directed learning management should focus on ensuring that students learn according to standards and criteria. 2.4) Methods for assessing self-directed learning outcomes should involve diverse assessment methods, including self-assessment by students. 2.5) Guidance on self-directed learning should involve direct guidance, monitoring, and support from school management.

Keywords: Guidelines for Promoting; Self-Directed Learning Strategies in Accordance; Policy of Reducing Classroom Hours and Increasing Learning Time; Schools

บทนำ

แผนการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งเป็นแผนแม่บทของการจัดการศึกษา ในฉบับปัจจุบัน (พ.ศ. 2560–2579) ได้วางกรอบแนวทางในการพัฒนาการศึกษา โดยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษาให้สามารถดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพท่ามกลางสภาพการณ์และบริบทแวดล้อมที่ล้วนมีผลกระทบต่อการพัฒนาการศึกษาของประเทศทั้งด้านความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัลแบบก้าวกระโดดที่ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ภูมิภาค และโลกตลอดจนทักษะของประชากรในศตวรรษที่ 21 สำหรับผู้เรียนได้กำหนดเป้าหมายด้านผู้เรียน (learner aspirations) โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียน ทุกคนให้มีคุณลักษณะและ ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (3rs 8cs) ประกอบด้วย ทักษะและ คุณลักษณะต่อไปนี้ 3rs ได้แก่ การอ่านออก (reading) การเขียนได้ (writing) และการคิดเลขเป็น (arithmetic) และ 8cs ได้แก่ ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา (critical thinking and problem solving) ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (creativity and innovation) ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรมต่างกระบวนทัศน์ (cross - cultural understanding) ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ (collaboration, teamwork and leadership) ทักษะด้าน การสื่อสาร สารสนเทศ และการรู้เท่าทันสื่อ communications, information and media literacy) ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (computing and ict literacy) ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้ (career and learning skills) และความมีเมตตา กรุณา มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม (compassion) (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, หน้า 79-80)

จากแนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (macro model) รูปแบบการจัดการเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ 21 ที่มุ่งเน้นการเรียนรู้โดยตรงเน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (active learning) ในการสอนครั้งแรก ครูควรให้ความรู้ พื้นฐานเกี่ยวกับการสร้างองค์ความรู้ 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 แนวทางการสืบค้นความรู้เพื่อให้ได้ความรู้ที่ต้องการ ส่วนที่ 2 ศาสตร์ สาขาแขนงความรู้ และแหล่งความรู้ ที่เกี่ยวข้อง ส่วนที่ 3 การเรียบเรียงข้อมูล ข้อค้นพบ ความคิด ความคิดเห็น การให้เหตุผลโต้แย้ง และสนับสนุน เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจถึงการกระบวนการสร้างองค์ความรู้ ในการจัดการเรียนรู้แต่ละครั้ง ครูผู้สอนควรมีเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ได้แก่ การอภิปรายกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การระดมพลังความคิด การเรียนรู้โดยใช้ 7 สถานการณ์จำลอง โดยเน้นกระบวนการคิดซึ่งเป็นหัวใจของขั้นตอนการเรียนรู้ ผู้เรียนจะศึกษาค้นคว้าตามประเด็นความรู้ หรือหัวข้อที่ตกลงกัน ครูผู้สอน จะกระตุ้นให้ผู้เรียน ดำเนินกิจกรรมเพื่อสืบค้นข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ โดยใช้วิธีการค้นคว้า จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ สัมภาษณ์ผู้รู้ ปฏิบัติการค้นหา (ทดลอง สืบเสาะ สังเกต สืบถาม) ร่วมมือ เพื่อเขียน คำอธิบาย แบ่งงาน ความรับผิดชอบภายในกลุ่ม โดยแหล่งความรู้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ฯลฯ (ดิเรก วรรณเศียร, 2559)

นโยบาย ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ เป็นแนวทางในการปฏิรูปการเรียนรู้ โดยมอบหมายให้กระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานดำเนินการ ตามนโยบายมีเป้าหมายให้ครูผู้สอนออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียน มีความรู้ มีทักษะ มีคุณธรรมและจริยธรรม สามารถปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสมตามบริบทที่ปรับเปลี่ยนไป ส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นพบความชอบและความถนัดของตนเองตามศักยภาพ เพื่อพัฒนา สู่การเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินการตามนโยบาย ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ โดยในระยะแรก เน้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีเป้าหมายการพัฒนา 4h คือ (head) กิจกรรมพัฒนาสมอง (heart) กิจกรรม

พัฒนาจิตใจ (hand) กิจกรรมพัฒนาทักษะการปฏิบัติ และ (health) กิจกรรมพัฒนาสุขภาพ และเน้นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข โดยใช้ขั้นพัฒนาการของบลูม (Bloom taxonomy) เป็นหลักในการจัดกิจกรรมและเน้นให้เกิดทักษะกระบวนการคิดขั้นสูง ผลจากการติดตามของกระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า โรงเรียนบางส่วน มีความไม่เข้าใจแนวทางการดำเนินงาน มีความเข้าใจคลาดเคลื่อน สับสนในการจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ โดยแยกส่วนกับหลักสูตรของสถานศึกษา ซึ่งอาจส่งผลให้ผู้เรียนได้เรียนวิชาพื้นฐานหรือวิชาหลักไม่ครบตามที่หลักสูตรกำหนด ทั้งนี้ในการจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ที่ผู้เรียนเข้าร่วมและลงมือปฏิบัตินั้น เป้าหมายสำคัญนอกจากผู้เรียน มีความสุขกับการเรียนรู้แล้ว ผู้เรียนควรจะได้รับประโยชน์ ทั้งในด้านการดำรงชีวิตและการศึกษาต่อ ซึ่งระยะต่อมามีการพัฒนากิจกรรมเพิ่มเวลารู้ให้เชื่อมโยงกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และยังคงเน้นเป้าหมายในการพัฒนา 4h (head heart hand และ health) โดยให้ความสำคัญทั้งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ในห้องเรียนและกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ โดยมุ่งเน้นลดเวลาเรียนในลักษณะการสอน การถ่ายทอดความรู้ด้วยการบรรยาย/สาธิต และเพิ่มเวลาและโอกาสในการสร้างความรู้ด้วยตนเองผ่านการลงมือปฏิบัติ เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีความสุขกับการเรียนรู้ครูผู้สอนปรับบทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษา ชี้แนะ มีการประเมินพัฒนาการของ ผู้เรียน อย่างหลากหลาย ตามสภาพจริง และเชื่อมโยงกับมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด ตามหลักสูตร ทั้งนี้ กระทรวงศึกษาธิการ มีนโยบายให้นำกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (active learning) มาเป็นส่วนหนึ่งของการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิด วิเคราะห์ขั้นสูง และมีพัฒนาการให้เกิดทักษะวิชาการ ทักษะอาชีพ และทักษะชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562)

สภาพปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน การจัดกระบวนการเรียนรู้เน้นการจัดการเรียนการสอนแบบบรรยาย โดยครูผู้สอนอธิบายเนื้อหาที่มีจำนวนมาก และให้นักเรียนศึกษาเนื้อหาเพิ่มเติมเพื่อให้เกิดความเข้าใจ ซึ่งจากวิธีการสอนดังกล่าวอาจจะไม่สอดคล้องกับพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนในยุคปัจจุบัน ทำให้นักเรียนมีความสนใจที่จะเรียนรู้ลดลง ผู้สอนควรคำนึงถึงลักษณะและพฤติกรรมการเรียนรู้เด็กในยุคปัจจุบัน เนื่องจากนักเรียนสมัยนี้มีลักษณะที่กล้าแสดงออก มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รอบรู้ เพราะเติบโตมาพร้อมกับความรู้รอบด้านสามารถค้นหาข้อมูล บนโลกอินเทอร์เน็ต ได้อย่างอิสระ สร้างความท้าทายของครูในการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับนักเรียน ซึ่งวิธีการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับนักเรียนยุคนี้คือ การจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (active learning) เป็นการเรียนรู้ที่ทำให้ นักเรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ โดยมีครูเป็นคนให้ความสะดวก นักเรียนมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรม (นพธิพรธาดาวิทย์, 2559, หน้า 10-11) ดังนั้น การจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (active learning) ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนการสอน ที่ส่งเสริมให้ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน สร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียน มุ่งให้ผู้เรียน ลงมือปฏิบัติ โดยมีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก (facilitator) สร้างแรงบันดาลใจ ให้คำปรึกษา ดูแล แนะนำ ทำหน้าที่เป็นโค้ชและพี่เลี้ยง (coach & mentor) แสวงหาเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความหมาย (meaningful learning) ผู้เรียน สร้างองค์ความรู้ได้ มีความเข้าใจในตนเอง ใช้สติปัญญา คิด วิเคราะห์ สร้างสรรค์ผลงานนวัตกรรมที่บ่งบอกถึงการมีสมรรถนะสำคัญในศตวรรษที่ 21 มีทักษะวิชาการ ทักษะชีวิต และทักษะวิชาชีพ บรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ตามระดับช่วงวัย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562)

ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก คือ ครูใช้การศึกษาขั้นเรียนผ่านกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนได้นำข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการวิจัยและการพัฒนา

แนวทางการส่งเสริมการจัด การเรียนรู้เชิงรุก ตามนโยบาย ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 ในด้านบทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ด้านรูปแบบวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ด้านการวัดการประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และด้านการนิเทศ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก และส่งเสริมให้ครูผู้สอนนำแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (active learning) ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทั้งในรายวิชาพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หรือกิจกรรมการเรียนรู้อื่นรวมถึง ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนที่เน้นกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (active learning) เพิ่มมากขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562)

จากความเป็นมาและสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง แนวทาง การส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ตามนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ในสถานศึกษา เพื่อเป็นการยกระดับคุณภาพการศึกษาทั้งระบบ รวมทั้งเป็นการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ ทำให้การดำเนินงานของครูมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผลและทำให้การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ของระบบการศึกษาไทยประสบผลสำเร็จต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ตามนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ในสถานศึกษา สำหรับครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4
2. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ตามนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษา เรื่อง แนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ตามนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ในสถานศึกษา ซึ่งผู้วิจัยอาศัยกรอบแนวคิดกระทรวงศึกษาธิการ (2562) ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ ด้านบทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ด้านรูปแบบวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ด้านการวัดการประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และด้านการนิเทศการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในครั้งนี้ ดังนี้

1. สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกำแพงเพชร (2564) ได้สรุปว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุก คือ วิธีการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีบทบาทในกระบวนการเรียนรู้อย่างเต็มตัว เน้นให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับกระบวนการเรียนรู้กระตุ้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ได้อ่าน เขียน ตั้งคำถามและอภิปรายร่วมกัน เกิดกระบวนการคิดขั้นสูง ด้วยการวิเคราะห์สังเคราะห์ ประเมินค่า ส่งเสริมให้ผู้เรียนประยุกต์ใช้ทักษะและเชื่อมโยงองค์ความรู้นำไปปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหา โดยครูเป็นผู้วางแผนจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับธรรมชาติรายวิชา วัตถุประสงค์การเรียนรู้ ลักษณะผู้เรียน

2. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559) ได้สรุปว่า ความสำคัญของนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ หมายถึง แนวทางการปฏิรูปการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อเตรียม ผู้เรียนให้พร้อมเข้าสู่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งครูต้องใช้ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียน มีคุณธรรม จริยธรรม มีทักษะในการคิดวิเคราะห์การแก้ปัญหา รู้จักการทำงานเป็นทีม รู้จักการ

ปรับตัวมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น มีความรู้ความสามารถตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และที่สำคัญต้องพัฒนาผู้เรียนให้ค้นหาศักยภาพและความชอบของตนเอง

วิธีดำเนินการศึกษา

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสม มีรายละเอียด ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษา จำนวน 951 คน จากสถานศึกษาจำนวน 91 แห่ง

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษา จำนวน 274 คน ซึ่งได้มาจากการกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1997) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 โดยการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ ตามพื้นที่จัดการศึกษา

1.3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 3 คน ศึกษานิเทศก์ จำนวน 2 คน และครูผู้สอน จำนวน 3 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 โดยเลือกแบบเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ประเภท มีแบบสอบถามประกอบด้วย 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม แบบสอบถาม จำนวน 3 ข้อ คือ เพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และพื้นที่จัดการศึกษา และตอนที่ 2 แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ชนิด 5 ระดับ จำนวน 35 ข้อ เกี่ยวกับการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ตามนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ในสถานศึกษา ซึ่งมี 5 ด้าน ดังนี้

ด้านบทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	จำนวน 7 ข้อ
ด้านรูปแบบวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก	จำนวน 7 ข้อ
ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	จำนวน 7 ข้อ
ด้านการวัดการประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	จำนวน 7 ข้อ
ด้านการนิเทศการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	จำนวน 7 ข้อ

ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์วัดระดับแนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ตามนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ในสถานศึกษา เป็นแบบมาตราประมาณค่า (rating scale) ของลิเคิร์ต (Likert, 1976) มี 5 ระดับซึ่งมีความหมาย ดังนี้

ระดับ 1	หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด
ระดับ 2	หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
ระดับ 3	หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
ระดับ 4	หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
ระดับ 5	หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

2.2 ประเด็นคำถามสำหรับการจัดสนทนากลุ่ม (focus group discussion) เกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ตามนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ ด้านบทบาทของครูในการ

จัดการเรียนรู้เชิงรุก ด้านรูปแบบวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ด้านการวัดการประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และด้านการนิเทศการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

2.3 คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ศึกษา พบว่า ข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 1.00 จำนวน 35 ข้อ และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.98

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามทางออนไลน์ และประสานงานทางโทรศัพท์ในการติดตามการเก็บแบบสอบถามจากผู้ตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังสถานศึกษาเพื่อแจกให้กับครู ในสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 274 ชุด และได้รับแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 274 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และร้อยละ

4.2 การวิเคราะห์การส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ตามนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 วิเคราะห์ข้อมูลโดย หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนกเป็นรายข้อรายด้านและรวมทุกด้าน โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายของเบสต์ (Best, 1981)

4.3 การวิเคราะห์แนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ตามนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ในสถานศึกษา ด้วยการจัดสนทนากลุ่ม โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยแนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ตามนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ในสถานศึกษา พบว่า

1. การส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ตามนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านบทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก รองลงมา คือ ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ด้านรูปแบบวิธี การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก ด้านการวัดการประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และด้านการนิเทศการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ตามนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ในสถานศึกษา ในภาพรวม

การส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ตามนโยบาย ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ในสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	การแปล ผล
1. ด้านบทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	4.39	0.42	มาก
2. ด้านรูปแบบวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก	4.36	0.43	มาก
3. ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	4.38	0.42	มาก
4. ด้านการวัดการประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	4.35	0.43	มาก

การส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ตามนโยบาย ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ในสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	การแปล ผล
5. ด้านการนิเทศการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	4.33	0.43	มาก
รวมเฉลี่ย	4.36	0.40	มาก

2. แนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ ในสถานศึกษา ผลการจัดสนทนากลุ่มจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 8 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 3 คน ศึกษาานิเทศก์ จำนวน 2 คน และครูผู้สอน จำนวน 3 คน เพื่อศึกษาความคิดเห็นของแต่ละบุคคลที่มีต่อแนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ ในสถานศึกษา โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ดังนี้

2.1 ด้านบทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีแนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ดังนี้ 1) สถานศึกษาและครูผู้สอนควรมีบทบาทในการอำนวยความสะดวกกับผู้เรียนในทุก ๆ ด้าน 2) ครูผู้สอนควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับใช้จัดการเรียนรู้กับผู้เรียนในแต่ละวัยอย่างเหมาะสม สนับสนุนให้ผู้เรียนทำงานเป็นทีม 3) ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีแนวทางส่งเสริม สนับสนุนเพื่อให้ความรู้แก่ครูและผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนานวัตกรรมและสื่อต่าง ๆ เช่น การอบรม การสัมมนาเชิงปฏิบัติการการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

2.2 ด้านรูปแบบวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก มีแนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ดังนี้ 1) ครูผู้สอนควรมีแนวทางรูปแบบวิธีการจัดการเรียนรู้โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ทำงานและมีส่วนร่วมกับผู้อื่น ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปเชื่อมโยงกับองค์ความรู้เดิมได้ 2) ครูผู้สอนควรนำรูปแบบวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกที่ทันสมัย เหมาะสมกับผู้เรียนในปัจจุบัน 3) ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนควรร่วมกันศึกษาแนวทางของรูปแบบวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกที่หลากหลาย สำหรับนำมาใช้จัดการเรียนสอนให้กับผู้เรียน

2.3 ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีแนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ดังนี้ 1) ครูผู้สอนควรมีออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตรงตามมาตรฐานและตัวชี้วัด 2) สถานศึกษาควรมีแนวทางการออกแบบหลักสูตรสถานศึกษาที่เน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุกภายในสถานศึกษา 3) ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริม พัฒนาครูผู้สอน เพื่อช่วยให้ครูผู้สอนสามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้ ให้เหมาะสมกับรายวิชาหรือกลุ่มสาระการเรียนรู้

2.4 ด้านการวัดการประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีแนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ดังนี้ 1) สถานศึกษาและครูผู้สอนควรมีแนวทางการวัดและประเมินผลด้วยวิธีที่หลากหลาย พร้อมทั้งตรวจสอบผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อให้การจัดการเรียนรู้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ 2) ครูผู้สอนควรเลือกใช้วิธีและเครื่องมือที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้และรายวิชาที่เรียน 3) สถานศึกษาควรปรับเปลี่ยนแนวทางวิธีการวัดและประเมินเป็นวิธีการประเมินที่ให้ผู้เรียนได้ประเมินตนเอง

2.5 ด้านการนิเทศการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีแนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ดังนี้ 1) ครูผู้สอนควรได้รับการนิเทศ ติดตาม ช่วยเหลือ เพื่อชี้แนะและพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยตรงจากผู้บริหารสถานศึกษา 2) ครูผู้สอนควรจัดเตรียมข้อมูล สารสนเทศ สื่อและสิ่งอำนวยความสะดวกกับผู้เรียนอย่างเหมาะสมก่อนได้รับการนิเทศ 3) สถานศึกษาและครูผู้สอนควรร่วมกันหาแนวทางปรับปรุง พัฒนาเกณฑ์การนิเทศให้ทันสมัยเหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในปัจจุบัน

สรุปและอภิปรายผล

จากผลการวิจัย แนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ เชิงรุก ตามนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ในสถานศึกษา ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยขอเสนอการอภิปรายผลในประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. การส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ตามนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 ใน 5 ด้าน พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาเห็นความสำคัญของการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ตามนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ในสถานศึกษา ว่าเป็นงาน ที่สำคัญต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และเพื่อพัฒนาภาพการศึกษาให้กับผู้เรียน เนื่องจากการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีความสำคัญกับการเรียนการสอนโดยตรงกับผู้เรียน รวมทั้งการยกระดับคุณภาพการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ ธนัญญา คุณสุข (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ในจังหวัดจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยภาพรวมพบว่ามี การปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับผลงานวิจัยของ วนิตา ฝาระนัด (2559) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาครู ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยภาพรวมพบว่ามี การปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน และสอดคล้องกับ กนกวรรณ ฉัตรแก้ว (2562) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การจัดการเรียนรู้เชิงรุก ในยุคประเทศไทย 4.0 ของครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ผลการวิจัยการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยภาพรวมพบว่ามี การปฏิบัติอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฐานกร สองเมืองหนู (2562) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยภาพรวมพบว่ามี การปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศักดิ์รินทร์ นิลรัตน์ศิริกุล (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาสมรรถนะครู ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก: กรณีศึกษาสหวิทยาเขตสตึก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 32 ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยภาพรวมพบว่ามี การปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1.1 ด้านบทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามี การปฏิบัติในระดับมากทุกข้อ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาและครูผู้สอนมีกระบวนการการเรียนรู้ให้ผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ครูผู้สอนอำนวยความสะดวกกับผู้เรียนในทุกๆด้าน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้สูงที่สุด มีกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยลดเวลาในภาควิชาการ มาปรับเปลี่ยนให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้และทักษะด้วยตนเองผ่านการลงมือปฏิบัติ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วนิตา ฝาระนัด (2559) ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาครู ผลการวิจัย พบว่า ด้านบทบาท ของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นาราทิพย์ ทองโสภาก และชนณี ศิลาณุกิจ (2554) ศึกษาวิจัยเรื่อง การรับรู้ต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ผลการวิจัย พบว่า ด้านบทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยรวมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

1.2 ด้านรูปแบบวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการปฏิบัติในระดับมากทุกข้อ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาและครูผู้สอนมีกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติลงมือทำด้วยตนเอง ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ทำงานและมีส่วน

ร่วมมีวิธีการสอนและเทคนิคการสอนที่หลากหลายมา ใช้จัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกวรรณ ฉัตรแก้ว (2562) ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในยุคประเทศไทย 4.0 ของครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ผลการวิจัย พบว่า ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของนราทิพย์ ทองโสภา และชนธิ ศิลาณกิจ (2564) ศึกษาวิจัยเรื่อง การรับรู้ต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 3 ผลการวิจัย พบว่า ด้านรูปแบบวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกโดยรวมอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน

1.3 ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการปฏิบัติในระดับมากทุกข้อ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาและครูผู้สอนมีการออกแบบการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตรงตามมาตรฐานและตัวชี้วัดออกแบบการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตรงตามมาตรฐานและตัวชี้วัด สามารถจัดประสบการณ์เรียนรู้ให้เหมาะสมกับความสนใจและสภาพผู้เรียนอย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อรไท แสงลุน (2564) ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโดยใช้ การศึกษาชั้นเรียนผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ ผลการวิจัย พบว่า ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัจจิมา วงศขมภู ศักดินาภรณ์ นันทิ และสุชาติ บางวิเศษ (2566) ศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ผลการวิจัย พบว่า ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยรวมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

1.4 ด้านการวัดการประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการปฏิบัติในระดับมากทุกข้อ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาและครูผู้สอนมีการวัดและประเมินผลด้วยวิธีที่หลากหลาย ประเมินผลจากกระบวนการคิดวิเคราะห์และผลงานของผู้เรียน และนำผลการประเมินมาพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรไท แสงลุน (2564) ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โดยใช้การศึกษาชั้นเรียนผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ ผลการวิจัย พบว่า ด้านการวัดการประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของอัจจิมา วงศขมภู ศักดินาภรณ์ นันทิ และสุชาติ บางวิเศษ (2566) ศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ผลการวิจัย พบว่า ด้านการวัดการประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยรวมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

1.5 ด้านการนิเทศการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีการปฏิบัติในระดับมากทุกข้อ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาและครูผู้สอนได้รับการนิเทศเพื่อชี้แนะและพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกให้ประสบผลสำเร็จได้ในอนาคต มีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตั้งแต่การวางแผนการจัดการเรียนรู้จนสิ้นสุดการประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิพา พุมมา (2565) ศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการบริหารงานโครงการลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้รูปแบบ Active Learning ของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนที่ 6 นครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า ด้านการนิเทศการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อธิกร ทาแกง (2564) ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาบทบาทการนิเทศ

เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เชียงราย ผลการวิจัย พบว่า ด้านการนิเทศการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยรวมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

2. แนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ตามนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้
ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 อภิปรายผลการวิจัยแต่ละด้าน ได้ดังนี้

2.1 ด้านบทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีแนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ดังนี้ สถานศึกษาและครูผู้สอนควรให้การอำนวยความสะดวกกับผู้เรียนในทุกๆ ด้าน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้สูงสุด และจัดกระบวนการการเรียนรู้เชิงรุกให้ผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เหมาะสมต่อการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน ครูผู้สอนควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับใช้จัดการเรียนรู้กับผู้เรียนในแต่ละวัยอย่างเหมาะสม สนับสนุนให้ผู้เรียนทำงานเป็นทีม เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ผ่านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยมีครูเป็นผู้ให้คำแนะนำผู้บริหารสถานศึกษาควรมีแนวทางส่งเสริม สนับสนุนเพื่อให้ความรู้แก่ครูและผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนานวัตกรรมและสื่อต่าง ๆ เช่น การอบรม การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ ศึกษาดูงาน เพื่อให้ครูผู้สอนสามารถนำความรู้มาใช้ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งสอดคล้องกับ ทิพา พุมมา (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารงานโครงการลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้รูปแบบเชิงรุก (Active Learning) ของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนที่ 6 นครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า ด้านบทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริม สนับสนุน ให้ความรู้แก่ครูและผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนานวัตกรรม การจัดกิจกรรม และสนับสนุนปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนานวัตกรรม เช่น สนับสนุนให้ครูเข้ารับการพัฒนา การอบรม การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ ศึกษาดูงาน เป็นต้น ครูอำนวยความสะดวกกับผู้เรียน ในด้านของสภาพแวดล้อม สื่อต่างๆ ในรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ประสบความสำเร็จ ผู้บริหารสถานศึกษาจัดทำโครงการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมให้ครูผู้สอน เพื่อให้ครูผู้สอนมีนวัตกรรมที่หลากหลายนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ด้านรูปแบบวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก มีแนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ดังนี้ ครูผู้สอนควรมีแนวทางรูปแบบวิธีการจัดการเรียนรู้โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ทำงานและมีส่วนร่วมกับผู้อื่น ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปเชื่อมโยงกับองค์ความรู้เดิมได้ ใช้วิธีการสอนและเทคนิคการสอนที่หลากหลายมา ใช้จัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกให้กับผู้เรียนอย่างเหมาะสม ครูผู้สอนควรนำรูปแบบวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกที่ทันสมัย เหมาะสมกับผู้เรียนในปัจจุบันเพื่อให้ผู้เรียนมีความสนใจต้องการเรียนรู้อย่างมากขึ้นผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนควรร่วมกันศึกษาแนวทางของรูปแบบวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกที่หลากหลาย สำหรับนำมาใช้จัดการเรียนสอนให้กับผู้เรียนซึ่งสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2562) เรื่องแนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (active learning) ตามนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ระบุว่าด้านรูปแบบวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก ควรส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความตื่นตัวและกระตือรือร้นด้านความรู้คิดกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้จากตัวผู้เรียนเอง มากกว่าการฟังผู้สอนในห้องเรียนและการท่องจำ พัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียน ให้สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตัวเอง ทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องนอกห้องเรียนด้วย ได้ผลผลิตในการถ่ายทอดความรู้ใกล้เคียงกับการเรียนรู้รูปแบบอื่น แต่ได้ผลดีกว่าในการพัฒนาทักษะด้านการคิด และการเขียนของผู้เรียน ผู้เรียนมีความพึงพอใจกับการเรียนรู้แบบนี้มากกว่ารูปแบบที่ผู้เรียนเป็นฝ่ายรับความรู้ซึ่งเป็นการเรียนรู้

แบบตั้งรับ (passive learning) มุ่งเน้นความรับผิดชอบของผู้เรียนในการเรียนรู้โดยผ่านการอ่าน เขียน คิด อภิปราย และเข้าร่วมในการแก้ปัญหา และยังสัมพันธ์กับการเรียนรู้ตามลำดับขั้นการเรียนรู้ของบลูม ทั้งในด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย

2.3 ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีแนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ดังนี้ ครูผู้สอนควรมีออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตรงตามมาตรฐานและตัวชี้วัด และจัดประสบการณ์เรียนรู้ให้เหมาะสมกับความสนใจและสภาพผู้เรียนในปัจจุบันโดยมีกระบวนการออกแบบและวางแผนในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอย่างเป็นระบบ สถานศึกษาควรมีแนวทางการออกแบบหลักสูตรสถานศึกษาที่เน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุกภายในสถานศึกษา โดยสนับสนุน ส่งเสริมครูผู้สอนควรมีออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นผู้เรียนมีกระบวนการคิดและมุ่งทำงานเป็นกลุ่ม กล้าแสดงออก มีความเป็นผู้นำ และทำงานเป็นทีม ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริม พัฒนาครูผู้สอน ได้แก่ การอบรมเชิงปฏิบัติการการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อช่วยให้ครูผู้สอนสามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับรายวิชาหรือกลุ่มสาระการเรียนรู้สำหรับการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกำแพงเพชร (2564) เรื่องแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (active learning) เพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 จังหวัดกำแพงเพชร ระบุว่า ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ควรมีการออกแบบการเรียนรู้ไปสู่เป้าหมายการเรียนรู้ที่ต้องการรวมทั้งออกแบบเครื่องมือวัดและประเมินผล เพื่อยืนยันว่าผู้เรียนบรรลุเป้าหมายตามมาตรฐานและตัวชี้วัดการเรียนรู้ โดยเริ่มจากวินิจฉัยปัญหาและความต้องการของผู้เรียน เพื่อออกแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ให้เหมาะสมกับสภาพผู้เรียน และเมื่อผู้เรียนบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ จะต้องมียุทธศาสตร์การเรียนรู้ที่สามารถสะท้อนผลว่าผู้เรียนได้เกิดความรู้ ความเข้าใจในระดับที่พึงประสงค์ไว้จริง ผู้สอนจึงต้องกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ และหลักฐานแสดงผลการเรียนรู้ให้ชัดเจนเสียก่อน จึงค่อยดำเนินการออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเป้าหมายที่พึงประสงค์ วิธีการนี้สร้างความมั่นใจได้ว่า ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรอย่างแท้จริงและได้กำหนดแนวทางการจัดทำหน่วยการเรียนรู้

2.4 ด้านการวัดการประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีแนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ดังนี้ สถานศึกษาและครูผู้สอนควรมีแนวทางการวัดและประเมินผลด้วยวิธีที่หลากหลาย พร้อมทั้งตรวจสอบผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อให้การจัดการเรียนรู้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ และนำผลการประเมินมาพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ครูผู้สอนควรเลือกใช้วิธีและเครื่องมือที่หลากหลายเหมาะสมกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้และรายวิชาที่เรียน และควรพิจารณาประสิทธิภาพและความเหมาะสมของ แต่ละวิธีการในบริบทของการเรียนรู้เชิงรุกที่ครูต้องการสนับสนุนและประเมินว่ามั่นคงถูกนำมาใช้ให้เกิดประสิทธิผลหรือไม่ในการส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุกของนักเรียน สถานศึกษาควรปรับเปลี่ยนแนวทางการวัดและประเมินให้เข้ากับยุคสมัยแห่งการเรียนรู้เชิงรุก ได้แก่ การให้ผู้เรียนประเมินตนเอง เป็นวิธีการประเมินที่ให้ผู้เรียนได้ประเมินตนเองผ่าน การเขียน ซึ่งสามารถประเมินตนเองได้ทันทีหลังจากเรียน ซึ่งวิธีการนี้จัดว่าเป็นการประเมินเชิงรุก จัดได้ว่าวิธีการนี้เหมาะสมกับยุคสมัยเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งสอดคล้องกับ อัจจิมา วงศ์ชมภู (2566) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ผลการวิจัย พบว่า ด้านการวัดการประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ควรส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาวัดและประเมินผลให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียนแต่ละบุคคล ได้แก่ การประเมินตามสภาพจริง เป็นการประเมินด้วยวิธีการที่หลากหลายเพื่อให้ได้ผลการประเมินที่สะท้อนความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน จึงควรใช้ การ

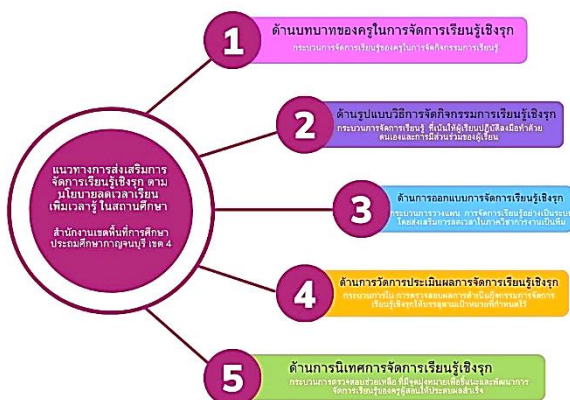
ประเมินปฏิบัติ ร่วมกับการประเมินด้วยวิธีการอื่น และกำหนดเกณฑ์ประเมินให้สอดคล้องหรือใกล้เคียงกับชีวิตจริง และการประเมินการปฏิบัติ เป็นวิธีการประเมินงานหรือกิจกรรมที่ผู้สอนมอบหมายให้ผู้เรียนปฏิบัติงานเพื่อให้ทราบถึงผลการพัฒนาของผู้เรียน

2.5 ด้านการนิเทศการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีแนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ดังนี้ ครูผู้สอนควรได้รับการนิเทศ ติดตาม ช่วยเหลือ เพื่อชี้แนะและพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยตรงจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูวิชาการ ผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน สามารถปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ ครูผู้สอนควรจัดเตรียมข้อมูล สารสนเทศ สื่อและสิ่งอำนวยความสะดวกกับผู้เรียนอย่างเหมาะสมก่อนได้รับการนิเทศ สถานศึกษาและครูผู้สอนควรร่วมกันหาแนวทางปรับปรุง พัฒนาเกณฑ์การนิเทศให้ทันสมัยเหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับ กระทรวงศึกษาธิการ (2562) เรื่องแนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (active learning) ตามนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ระบุว่า ด้านการนิเทศการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นการนิเทศการทำงานโดยตรงกับครูผู้สอน การนิเทศการจัดการเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารงานโรงเรียน จุดมุ่งหมายจะเน้นที่ผลสัมฤทธิ์ของการเรียนการสอน ซึ่งเป็นความคาดหวังของโรงเรียน การนิเทศการเรียนรู้ เป็นหน้าที่ของผู้นำในการจัดการเรียนสอนทุกคน นับตั้งแต่ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอน ตลอดจนครูทุกคน ซึ่งต้องช่วยกันรับผิดชอบเพื่อช่วยให้โรงเรียนบรรลุเป้าหมายตามที่หลักสูตรสถานศึกษาควรช่วยครูให้พัฒนาการสอน สนับสนุนให้ครูได้พิจารณาวิธีสอนและกิจกรรมต่าง ๆ ที่ใช้ว่าตรงไหนเข้มแข็ง และตรงไหนเป็นจุดอ่อนซึ่งจะต้องแก้ไข โดยอาศัยหลักเกณฑ์วิชาหลักการสอน ส่วนการเลือกเนื้อหา การสร้างโครงการสอน การทำและการใช้อุปกรณ์ การสอน ตลอดจนเครื่องมือสื่อดัดแปลง สื่อการสอน การใช้ทรัพยากรให้เป็นประโยชน์ในการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปปฏิบัติ
 - 1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดกระบวนการการเรียนรู้ให้ผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง
 - 1.2 ครูผู้สอนควรส่งเสริมให้ผู้เรียน เรียนรู้ผ่านประสบการณ์เชิงประจักษ์อย่างเป็นระบบ
 - 1.3 ครูผู้สอนควรมีกระบวนการวางแผน และออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอย่างเป็นระบบ
 - 1.4 ครูผู้สอนควรมีการตรวจสอบผลการดำเนินกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้
 - 1.5 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีกระบวนการตรวจสอบช่วยเหลือครูผู้สอน ในการให้คำแนะนำช่วยเหลือ ส่งเสริมในการจัดเรียนรู้เชิงรุกให้กับผู้เรียน
2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป
 - 2.1 ควรมีการศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนางานบริหารวิชาการเพื่อทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ตามนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4
 - 2.2 ควรมีการศึกษาเรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ตามนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4

องค์ความรู้ใหม่

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ ฉัตรแก้ว. (2562). *การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในยุคประเทศไทย 4.0 ของครูผู้สอน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยรังสิต.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). *แนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ตามนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- สุนทร สองเมืองหนู. (2562). *การจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วารสารวิจัยทางการศึกษา, 14(1), 63-73.
- ดิเรก วรรณเศียร. (2559). *MACRO model : รูปแบบการจัดการเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- ทิพา พุมมา. (2565). *แนวทางการบริหารงานโครงการลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ รูปแบบ Active Learning ของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนที่ 6 นครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1*. สารนิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- ธัญญา คุณสุข. (2565). *การบริหารงานวิชาการ ที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ในจังหวัดจันทบุรี*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- นนทลี พรธาดาวิทย์. (2559). *การจัดการเรียนรู้แบบ active learning*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- นาราธิพย์ ทองโสภา และชนณี ศิลาณุกิจ (2564). *การรับรู้ต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 3*. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, 11(2), 79-89.
- วนิดา ผาระนัด (2559). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาครู*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอนมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

- ศักดิ์นรินทร์ นิลรัตน์ศิริกุล (2563). การพัฒนาสมรรถนะครู ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก : กรณีศึกษา สหวิทยาเขตสตึก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 32. วิทยานิพนธ์การศึกษา มหาวิทยาลัย สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกำแพงเพชร. (2564). แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 จังหวัดกำแพงเพชร. กำแพงเพชร: ผู้แต่ง.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559). คู่มือบริหารจัดการเวลาเรียน ตามนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- อจจิมา วงศมัญญ ศักดินาภรณ์ นันท์ และสุชาติ บางวิเศษ (2566). แนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อ ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3. วารสารสังคมศาสตร์บูรณาการ, 9(3), 17-25.
- อธิกร ทาแกง (2564). การศึกษาบทบาทการนิเทศเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย. วิทยานิพนธ์การศึกษา มหาวิทยาลัย สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา.
- อรไท แสงลุน และมนสิข สิริสมบุญ (2565). การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมความสามารถในการจัดการ เรียนรู้เชิงรุกของครูโดยใช้การศึกษาชั้นเรียนผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ. วารสาร สังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ, 7(5), 332-348.
- Best, J. W. (1981). *Research in education* (4th ed.). New Jersey: Prentice Hall.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational & Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Likert, R. (1967). The Method of Constructing and Attitude Scale. In Reading in Fishbein, M (Ed.), *Attitude Theory and Measurement* (pp. 90-95). New York: Wiley & Son.